

ОРГАНИЗИРАНЕ НА ТВОРЧЕСКИ
ПРОЦЕСИ В ОБУЧЕНИЕТО. АНАЛИЗ
НА ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ –
МЕТОДА „ШЕСТТЕ МИСЛЕЩИ ШАПКИ“

Стефан Кинов*

ORGANIZING CREATIVE PROCESSES IN
EDUCATION: AN ANALYSIS
OF EMPIRICAL RESEARCH –
THE “SIX THINKING HATS” METHOD

DOI: 10.54664/RFVL8342

Stefan Kinov

Abstract: This article examines how creative processes in Graphic and Interactive Design education can be effectively organized by integrating project-based approaches with one of the established methods for structured creative thinking: Edward de Bono’s “Six Thinking Hats.” The study presents a theoretical overview of the principles of project management in an academic setting and discusses how such a creative technique supports planning, idea generation, and critical evaluation within student teams. Using a case study with students from design-related disciplines, the study analyzes the application of the method in real educational tasks, focusing on its impact on creativity, teamwork, engagement, and the quality of project outcomes. The results show that “Six Thinking Hats” enhances the diversity of ideas, balanced decision-making, and constructive group interaction. The combined use of such methods leads to more structured, innovative, and well-founded student projects. The article concludes with practical recommendations for the wider application of creative methodologies in higher education.

Keywords: “Six Thinking Hats” method, Edoardo de Bono, creative processes, project-based learning, education in art and design, structured creativity, teamwork, innovation in education, idea generation, creative problem-solving

---

* **Стефан Кинов** – асистент, доктор към катедра ГДВК на ФИИ към ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

В съвременното образование нараства необходимостта обучаемите не само да усвояват знания, но и да развиват творческо мислене и умения за решаване на проблеми. **Творческите процеси в обучението** обхващат генерирането на оригинални идеи, планирането на тяхното осъществяване и реализацията им на практика. Често обаче спонтанната креативност сама по себе си не е достатъчна – за да се превърне една идея в успешен проект, тя трябва да бъде **структурирана и управлявана**. Тук на помощ идват утвърдени подходи като **проектно-базираното обучение**, както и специализирани техники за креативно мислене като „**мисловните карти**“¹ на Тони Бюзан (Tony Buzan) и методът „**Шестте мислещи шапки**“² на Едуард де Боно (Edward de Bono). Комбинирането на подобни методи позволява системати-

---

¹ Методът „мисловни карти“, създаден от Тони Бюзан (Tony Buzan), представлява радиална визуална техника за организиране на информация, която имитира начина, по който човешкият мозък естествено мисли – чрез асоциации, цветове, образи и разклоняващи се връзки. методът стимулира паметта, креативността и разбирането чрез комбинация от образи, ключови думи, цветове и нелинейна структура, която улеснява както генерирането на идеи, така и тяхното структуриране. Официален сайт на метода: Tony Buzan International – <https://tonybuzan.com/>

² Методът „Шестте мислещи шапки“ е структурирана техника за групово и индивидуално мислене, която разделя процеса на шест отделни режима, представени чрез цветни „шапки“ – факти, емоции, критика, ползи, креативност и управление на процеса. Тя позволява участниците да мислят паралелно и целенасочено, като намалява конфликта и повишава яснотата и ефективността на решенията. Методът е официално разработен от Едуардо де Боно и защитаван от организацията Edward de Bono Ltd., която поддържа оригиналната методология. (Сайт на организацията, която развива, лицензира и защитава всички методи на Едуард де Боно (Dr. Edward de Bono) – www.debono.com; Сайт на Метода „Шестте мислещи шапки“ / “Six Thinking Hats” – www.six-thinking-hats.com; Сайт на единственият официално акредитиран доставчик на обучение по метода “Six Thinking Hats” – <https://www.debonothinking.com/sixthinkinghats>)

зиране на творческия процес, от първоначалната идея, през подробното планиране, до успешната реализация на образователни проекти.

Настоящият доклад разглежда как да се **организируют творческите процеси в обучението** чрез интегриране на проектен мениджмънт с креативни техники. В уводната част се очертава значимостта на темата и се формулират целите на изследването. След това се представя **теоретична основа** – принципите на управление на учебни проекти, както и приложението на мисловните карти и метода на шестте шапки в образователния процес. Въз основа на тава, докладът описва **методологията** на практическото прилагане на метода „Шестте шапки“. Представени са **примери от реалната педагогическа практика**: прилагане на метода „Шестте шапки“ в групови задачи със студенти, и реализиране на учебни проекти с наблюдения върху ефективността. Накрая, в **анализ на резултатите** се обсъждат ползите от внедряването на подобен креативен подход, а в **заключението** се обобщават изводите и се предлагат препоръки за по-широкото му използване в образованието.

Целта на изследването е да обоснове ефективни подходи за организиране на творческите процеси в обучението чрез съчетаване на проектно управление и творчески методи като „Шестте мислещи шапки“ на Едуардо де Боно. За изпълнение на тази цел се анализира теоретичната рамка и приложението на метода в образованието като модел за интегрирането му в учебния процес чрез практически упражнения. Прилага се в реални занятия с наблюдение и документиране на резултатите, оценява се ефектът му върху креативността, ангажираността и качеството на планирането.

Управление на учебни проекти в академична среда

Проектният подход е утвърден метод за планиране и изпълнение на комплексни задачи както в бизнеса, така и в образованието. Терминът „проект“ произхожда от латинската дума *projectum* („предложен напред“) и обикновено се определя като временно начинание с конкретна цел. Класическата дефиниция,

дадена от Project Management Institute (PMI), гласи: „Проектът е временно начинание, което се предприема, за да се създаде уникален продукт, услуга или резултат“ (<https://www.pmi.org>) Два ключови белега се открояват тук – **временност** (всеки проект има определено начало и край) и **уникалност** (резултатът от проекта се отличава по някакъв начин от рутинните дейности). В академичен контекст тези характеристики също са налице, студентските и научно-изследователските проекти също имат ограничена продължителност (напр. семестър или учебна година) и се стремят към оригинален принос. С други думи, академичните проекти обикновено целят **образователни или научни резултати**, вместо комерсиална печалба, но въпреки това подлежат на същите принципи на планиране и контрол.

Планирането на проекта започва с формулиране на ясна **цел** и **конкретни задачи**. Целта представлява крайния желан резултат, а задачите (или подцелите) разчленяват този резултат на конкретни стъпки за постигането му. В образователен контекст главната цел често е свързана с решаване на определен изследователски проблем, а подцелите могат да се формулират като изследователски въпроси или учебни задачи.

След дефиниране на целите, проектът се **структурира на по-малки компоненти**. Използва се йерархична разбивка на работата (*Work Breakdown Structure*, WBS. <https://www.workbreakdownstructure.com/>)³, при която целият проект се разпределя на фази, етапи, задачи и подзадачи. Този подход носи няколко ползи: улеснява се разпределението на отговорностите, избягват се пропуски или дублиране на дейности, и се създава ясна представа „кой какво прави“. На тази основа се изготвя и

---

³ Разделянето на работата на по-малки задачи е често срещана техника за повишаване на производителността, използвана за по-лесно управление и достъпност на работата. За проекти, **структурата на разбивка на работата (WBS)** е инструментът, който използва тази техника и е един от най-важните документи за управление на проекти. Тя самостоятелно интегрира обхвата, разходите и графика, като гарантира, че плановете на проекта са в съответствие.

подробен **времеви график**, често визуализиран чрез **диаграма на Гант** (<https://support.microsoft.com/bg-bg/office-> Диаграмата на Гант ви помага да планирате задачите си от проект и след това да проследявате напредъка.), който разпределя задачите във времето и посочва крайни срокове. Диаграмата на Гант, позволява с един поглед да се видят паралелно изпълняваните дейности и критичният път на проекта.

В контекста на творческите процеси, проектният подход придава структура на креативността. Вместо идеите да останат абстрактни, те се формулират като цели и задачи, а за реализацията им се определят ресурси и време. Това не ограничава творчеството, а творческите идеи се развиват в контролиран процес, което увеличава шанса да се превърнат в реални резултати. Проектно-базираното обучение е доказано ефективно за повишаване ангажираността и уменията на студентите. *Например, скорошен мета-анализ съобщава статистически значимо положително въздействие на проектно-базираното обучение върху творческите умения на студентите* (<https://aimspress.com/article/>- проучване изследва въздействието на STEM PBL върху креативността на учениците. Общо осем проучвания, обхващащи 13 размера на ефекта, са включени в мета-анализа).

Приложение на метода „Шестте мислещи шапки“ в обучението

Методът **„Шестте мислещи шапки“** (*Six Thinking Hats*) е популярна техника за индивидуално и съвместно генериране на идеи, създадена от малтийския психолог и експерт по креативност д-р Едуард де Боно. Методът предоставя практическа рамка за разглеждане на даден проблем или идея от различни гледни точки. Идеята е, че човешкият ум функционира в различни режими логически, емоционален, критичен, творчески и обикновено тези аспекти се смесват хаотично. Вместо това автора предлага те да се разделят по време на работа като участниците последователно *„си слагат“* различна мисловна шапка и разглеждат ситуацията само през тази перспектива. По този начин се постига *паралелно мислене*, всички разглеждат едновременно даден

аспект, после всички превключват на следващия като изслушват всяка гледна точка и мнение. Резултатът е балансиран и задълбочен анализ, който отчита разнообразни фактори, но без излишни конфликти между участниците.

В класическата си форма методът дефинира следните **шест типа мислене**, които предполагат шест вида роли, обозначени с цветни шапки:

- **Бяла шапка:** Фокус върху фактите и обективната информация. При тази шапка се задават въпроси от типа „*Какви данни имаме? Каква информация ни липсва?*“. Целта е да се очертае неутрална фактическа картина на проблема, без интерпретации и емоции. Бялата шапка символизира хладния анализ, чрез събиране на доказателства, статистики, източници на информация.

- **Червена шапка:** Отнася се до чувства, интуиция и емоционални реакции. Под тази шапка участниците споделят субективните си усещания – „*Имам добро/лошо предчувствие за...*“, „*Харесва ми/не ми харесва това*“. Тук няма „правилно“ или „грешно“, валидни са всички емоционални сигнали, които проблемът поражда. Червената шапка позволява емоциите да излязат наяве, прекрасен инструментариум за планиране на потребителските нагласи.

- **Черна шапка:** Критично, предпазливо мислене – търсене на рискове, недостатъци, „*дяволът в детайлите*“. Участниците под черна шапка питат „*Какво може да се обърка? Кои са слабите места на идеята?*“. Това е гласът на предпазливостта, който посочва потенциалните проблеми, с цел групата да е наясно с тях и да избегне грешки или прекален оптимизъм.

- **Жълта шапка:** Позитивно, оптимистично мислене, търсене на ползи и възможности. С жълта шапка се пита „*Какви са положителните аспекти? Какви ползи можем да извлечем, ако това проработи?*“. Целта е да се открият силните страни на идеята.

- **Зелена шапка:** Творческо, генериращо мислене – измисляне на нови идеи, алтернативи, хипотези. Под зелена шапка участниците организират *мозъчна атака*, насърчава се свободно-

то асоцииране и нестандартните предложения. Използва следните въпроси: „*Какви алтернативни подходи можем да опитаме? Можем ли да погледнем на ситуацията от друга перспектива?*“

• **Синя шапка:** Контролиращо, организиращо мислене – „*шапката на диригента*“. Синята шапка обикновено се използва от модератора или лидера на дискусиата, за да **организира процеса**, определя реда на разглеждане на шапките, обобщава междинните резултати. Синята шапка може да се слага в началото (за планиране на процеса) и в края (за обобщение и решения). Тя гарантира, че се спазва дисциплина.

Методът „Шестте мислещи шапки“ първоначално намира приложение в бизнеса и управлението, където подпомага срещи, генериране на идеи и вземане на решения. Постепенно той навлиза и в образователната среда, тъй като изследвания и практики показват, че ефективно развива критическо и творческо мислене. В учебен контекст методът насърчава студентите да сменят **различни режими на мислене**, което ги стимулира да излизат извън обичайните си модели. Освен това **подобрява екипната работа**, като въвежда ясна структура на дискусиата, вместо хаотични разговори всеки участник има възможност да допринесе, а конфликтите се редуцират благодарение на съвместната логика на мислене. Практическите наблюдения показват, че групите, които използват метода, постигат по-ясна комуникация и по-добро предвиждане на потенциални трудности, именно защото критичните моменти са обсъдени конструктивно, а не пренебрегнати.

Шестте мислещи шапки са особено полезни и при реализиране на **групови творчески задачи**. Вместо типичен хаотичен брейнсторминг, където някои участници доминират, а критиките убиват идеите в зародиш, тук процесът следва **структурата на креативността**. Благодарение на метода студентите се научават, че добра идея най-често се ражда в резултат на комбинация от различни мисловни режими като фактите дават здрава основа, емоциите показват човешката значимост, критиката предотвратява груби грешки, позитивизмът вдъхва ентузиазъм, творчеството изстрелва идеята напред, а организираността обединява всичко.

Внедряване на метода в учебен контекст

За да се проследи и изследва ефекта на изложения по-горе метод в реален учебен контекст, бе използван практически подход, базиран на наблюдение и казус (case study). Проучването се проведе в рамките на учебни курсове със студенти от специалност „Графичен дизайн и визуални комуникации“ (ГДВК), 3 курс и „Интерактивен дизайн и компютърни игри“ (ИДКИ) 1 курс, в рамките на занятия в дисциплините „Подготовка и презентация на творчески проект“ и „Управление на творчески процес“ от учебната програма на съответните специалности във Факултет по изобразително изкуство на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ през учебната 2025–2026.

В рамките на изследването се наблюдава учебния процес със студентите от двата курса – общо 34 студента, разпределени в малки екипи, участващи в практическите занятия. Всички участници предварително бяха запознати с основите на метода, чрез кратка демонстрация и инструкции от преподавателя.

Провеждане:

Тъй като в рамките на тази статия фокусът е поставен върху използването на метода на „Шестте шапки“, ще споменем, че процесът на планиране на концепцията за малък творчески проект, по време на групова работа, се стартира първо с използването на брейнсторминг (brainstorming)⁴. Групите проведоха мозъчна атака с цел акумулиране на идеи, след което обобщиха информацията структурирана по метода на шестте шапки. Преподавателят изпълняваше ролята на модератор (синя шапка) и следеше за времето и фокуса. Участниците физически разполагаха пред себе си цветни „шапки“, обозначаващи текущата роля. Сесията премина през всички шест шапки като за всяка се отделиха по 5–7 минути. Всички членове на групата участваха активно във

---

⁴ brainstorming – Мозъчната атака е групова техника, предназначена да генерира голям обем креативни идеи за решаване на проблеми или насърчаване на иновациите, като в началните етапи се дава приоритет на количеството пред качеството.

всяка фаза, споделяйки факти, усещания, критики, ползи, идеи според цвета на шапката. Модераторът отбелязваше ключови точки на бяла дъска, така в края групата имаше писмено обобщение на направените изводи и обобщения.

В края на всяко упражнение се проведе кратка групова дискусия, в която студентите споделиха впечатления: *дали методът им е бил полезен, как са се чувствали, какво биха променили*. Тези дискусии предоставиха качествена оценка за възприемането и ефекта на метода.

След груповия брейнсторминг се демонстрира метода на шестте шапки в практическа среда. Студентите, работещи по различни творчески задачи, успяха чрез този подход да генерират много идеи и същевременно да ги пресеят и развият по структуриран начин. Ето основните наблюдения:

- По време на *зелената шапка* (творческата фаза) групите генерираха изобилие от предложения, което доведе до много по-смела и разнообразна мозъчна атака от обичайното. В за нов продукт, бяха набелязани над 15 различни концепции за функции и дизайн само за 6 минути, значително повече, отколкото при предишни свободни обсъждания. Това потвърждава тезата, че разделянето на мисловните режими насърчава количеството и разнообразието на идеите. Студентите знаеха, че няма да бъдат прекъснати от критика, което свали задръжките, един участник сподели: *„Като знаех, че сега всичко е позволено, казах три неща, които иначе бих премълчал. Една от тези луди идеи после всъщност се разви в нещо сериозно“*.

- Методът принуди студентите да разгледат идеите си от всички възможни ъгли. Например, след първоначалната еуфория от новите идеи (*зелена шапка*), *черната шапка* ги накара да посочат потенциални недостатъци. В казуса за нов продукт студентите под *черна шапка* посочиха реалистични пречки като *„технически тази функция е много сложна, може да не успеем да я реализираме“*. В същото време *жълтата шапка* върна баланса, като изтъкна ползи. Тази последователност (критика, после ползи) предотврати типичния негативизъм, който може да

обезкуражи екипа. Участниците отбелязаха, че ако бяха спрели на черната фаза, биха се почувствали обезкуражени, но жълтата ги е мотивирала отново.

• Важен впечатляващ ефект бе, че **всеки член на екипа допринесе** в дискусиата. При традиционен брейнсторминг често по-екстровертните или уверени участници доминират. Тук рамката наложи всички да говорят във всяка фаза дори по-срамежливите се включиха, например в бялата шапка (споделяйки факти от проучване, което бяха направили) или в червената (казвайки честно „на мен тази идея не ми харесва, чувствам се неуверен в нея“). Това потвърждава наблюденията, че методът дава усещане за работа в екип. Преподавателят също забеляза по-малко прекъсвания, групата беше фокусирана, защото всички споделяха една и съща мисловна рамка във всеки момент, вместо да се разпиляват.

• В края на сесията се излезе с конкретен план за развитие на иновативен продукт и набелязаха следващи стъпки (създаване на бърз прототип, проучване на патентна информация и пр.), положени от сините шапки. Групата за рекламна кампания пък формулира основното послание на кампанията, целевата аудитория и списък от рекламни тактики. Наблюдаващите преподаватели оцениха, че тези резултати са по-структурирани, по-добре обосновани и по-креативни от типични идеи, генерирани без методология. Това се потвърждава и от факта, че групите отчетоха по-малко пропуски, изрично бяха помислили както за позитиви, така и за негативи, докато често при спонтанен подход екипите или се увличат по най-добрата идея без да я критикуват, или пък са прекалено критични и не генерират нищо ново. Методът „шест шапки“ явно помогна да се избегнат тези крайности. В групата по дизайн, която трябваше да измисли дизайн на нов продукт (смайт-аксесоар), сесията протече по следния начин:

– Чрез бяла шапка, студентите събраха факти за съществуващи аксесоари, какви налични технологии има, какви са тенденциите на пазара, какво казват проучванията за нуждите на потребителите;

– При червената шапка, всеки сподели интуитивното си усещане – „*Струва ми се, че хората искат по-еко материали*“, „*Имам чувството, че дизайнът трябва да е модулен*“ и др.

– Със черната шапка, участниците посочиха защо някои идеи няма да проработят – „*този дизайн ще е много скъп*“;

– Жълта шапка, изтъкнаха ценните страни – „*това устройство ще запълни ниша*“, „*ако успеем, ще се отличим от конкурентите*“;

– Накрая с зелената шапка имаше буря от идеи, предложения за нови функции (соларно зареждане, сгъваем екран), нестандартни материали (рециклирана пластмаса, текстил), различни стилове. Някои идеи бяха много авангардни, но записани без оценка.

– Синя шапка (модераторът), обобщи всичко на таблото, ключови факти, основни рискове, основни ползи, списък с идеи. Групата заедно класира идеите и избра най-перспективната комбинация (текстилен смарт-аксесоар с модулни сензори). Определиха си план за действие – кой ще проучи технологиите, кой ще направи дизайн скица, срокове.

Всичко това се случи в рамките на учебен час. В обичайна ситуация за такова време екипът едва би генерирал идея, докато тук имаме *генериране, анализ, синтез*. Методът действа като **игра с правила**, която води до сериозни резултати.

Студентите оцениха преживяването като „**много полезно**“. Много от тях за пръв път участваха в толкова **дисциплиниран брейнсторминг**. Някои споделиха, че първоначално им е било странно да „играят роли“, но скоро са видели смисъла: „*като сложихме черните шапки, изведнъж изплуваха проблеми, за които никой не се беше сетил докато бяхме ентузиазирани*“. Друг отбеляза: „*хареса ми, че има време и за логика, и за емоции, обикновено не говорим за чувствата си в такива задачи, а тук беше позволено и това*“. Една студентка сподели шеговито: „*Шестте шапки ни накараха да мислим за всичко, без да се караме – трябва винаги така да си решаваме разногласията в екипа!*“.

Идентифицирани бяха и **някои трудности**, изисква се опитен модератор, особено в началото, докато екипът свикне. Нужен е строг „диригент“ със синята шапка. Също, времето е фактор, ако групата се отклони или някой говори прекалено дълго, може да не се чуят мненията на всички шапки. Зелената фаза е енергична, тя почти отнема от времето за синята шапка, тук е нужно модераторът да прекъсва и да обобщава набързо. Извода е, че **дисциплината и таймингът** са критични (може да се използва таймер за всяка фаза). Но тези предизвикателства са управляеми и не отменят цялостния положителен ефект.

Като цяло, прилагането на „Шестте мислещи шапки“ в групови творчески задачи показва, че:

1. Студентите **генерират повече идеи** и ги оценяват по-пълно, отколкото при стандартно обсъждане.

2. Методът повишава **ангажираността** на всички членове и изгражда умения за мислене в екип и от различни гледни точки.

3. **Качеството на взетите решения** в края е по-високо, идеите са проверени от към факти, емоции, рискове, плюсове и са обогатени творчески.

4. Студентите развиват **мета когнитивно умение**, осъзнават, че могат съзнателно да превключват стила на мислене според нуждите. Това умение е преносимо и към други ситуации (например, някои споделиха, че смятат да използват шапките и при следващи проекти, или дори за лични решения).

Анализ: Наблюденията и събраната обратна връзка бяха анализирани чрез качествен анализ на съдържанието. Търсеха се повтарящи се теми и ключови показатели за ефективност, подобро ли е структурираното мислене, генерирани ли са повече или по-оригинални идеи от обикновено, имало ли е висока ангажираност на всички членове, колко добре е реализиран крайният проект и т.н. За сесиите с „**шестте шапки**“ се анализира протоколът, броят на генерираните идеи (зелена шапка), броят на идентифицираните рискове (черна шапка), балансът между позитивни и негативни точки, наличието на консенсус и пр. Също

така беше оценено субективното усещане на участниците дали са намерили упражнението за полезно и как смятат, че се е отразило на крайния резултат.

Ограничение на методологията е субективността, разчита-ме основно на отчети и наблюдения в конкретен контекст, без контролна група. Целта обаче не е строга количествена оценка, а илюстрация на приложението и качествено разбиране на ефектите.

При прилагането на метода „Шестте мислещи шапки“ студентските екипи показаха по-ясна структура на работа, по-устойчиво планиране и по-високо качество на финалните си проекти. Студентите отчетоха и повишена креативност, по-добра екипна комуникация и по-голяма увереност в ролите си. Наблюдавахме по-висока ангажираност и по-малко конфликти, а в някои случаи научените техники бяха пренесени и извън учебния контекст. Като цяло творческите методи направиха процеса на разработване на проекти едновременно по-структуриран и по-иновативен, като подпомогнаха превръщането на абстрактните идеи в изпълними решения. Внедряването им изисква подготвен преподавател, но приносът им към качеството на обучението е отчетливо положителен.

Изводи: Творчеството може и трябва да бъде **съзнателно организирано** в рамките на образователния процес. Това не означава да се ограничи спонтанността, а да се даде насока и подкрепа. В подкрепа на казаното е „... теорията на Р. Гане за фазите на учене, наричани още събития на ученето, които се основават на конкретни процеси, случващи се в учебната среда. Посочени в няколко фази: фаза на мотивация (очаквания); фаза на разбиране (внимание, селективно възприятие / перцепция); фаза на придобиване (кодиране: съхранение, влизане); фаза на задържане (памет, съхранение); фаза на припомняне (възстановяване); фаза на обобщаване (трансфер); фаза на изпълнение и фаза на обратна връзка“ (Георгиева, 2022: 155–156). Методът на „Шестте шапки“ е пример за инструмент, който прави точно това, превръща иначе

хаотичния процес на мислене в „игра с правила“. Важен извод е, че студентите всъщност приемат добре тези правила, когато видят смисъла им. Напротив, получава се синергия в посока **креативност + структура = иновация**.

Въз основа на получените резултати можем да формулираме няколко ключови препоръки за по-широко въвеждане на метода „Шестте мислещи шапки“ в образователната практика. На първо място е необходимо университетите и училищата да осигурят кратки практически обучения за преподаватели, които да им дадат увереност в прилагането на метода и да ги запознаят с подходящи техники и дигитални инструменти. Подходът може да се въведе най-лесно в дисциплини, свързани с творчество и проектна работа, като се поставят ясни задания, изискващи използването на шапките. Достъпът до удобни софтуерни решения и визуални материали допълнително улеснява прилагането както в присъствена, така и в дистанционна среда.

Важно е преподавателят да поддържа атмосфера на откритост и безопасност, в която идеите могат да се споделят свободно и критиката да бъде конструктивна. Така се гарантира, че инструментите наистина стимулират творческото мислене, а не го ограничават.

Организирането на творчески процеси е едновременно предизвикателство и необходимост в съвременното образование. Настоящото изследване показва, че проектният подход, подкрепен от метода на „шестте шапки“, създава ясна структура за генериране, планиране и реализиране на идеи. Резултатът са по-ангажирани студенти, по-ясна комуникация в екипите и по-качествени, обосновани и иновативни проекти. Макар тези техники да не гарантират автоматично добри резултати, те създават среда, която развива креативност, гъвкавост и увереност, качества от които зависят бъдещите професионалисти. Внедряването им не изисква радикални промени, но може да доведе до съществено по-позитивни ефекти в обучението.

БИБЛИОГРАФИЯ / REFERENCES

Бюзан, Т. (2010). *Твоят ум може всичко* (превод на *The Mind Map Book*, 1993). София: СофтПрес. // **Yuuzan, T.** (2010). *Tvoayat um tozhe vsichko* (prevod na *The Mind Map Book*, 1993). Sofia: SoftPres.

Георгиева, З. (2022) *Ученето е привилегия на всяко живо същество*. В: Сборник доклади от Годишна университетска научна конференция на НВУ „Васил Левски“. Научно направление „Педагогически и хуманитарни науки“, том 9. Велико Търново: Изд. НВУ „Васил Левски“, 2022, с. 149-159. // **Georgieva, Z.** (2022) *Ucheneto e privilegiya na vsyako zhivo sashtestvo*. V: Sbornik dokladi ot Godishna universitetska nauchna konferentsiya na NVU „Vasil Levski“. Nauchno napravlenie „Pedagogicheski i humanitarni nauki“, tom 9. Veliko Tarnovo: Izd. NVU „Vasil Levski“, 2022, s. 149-159.

Христов, Т. (2007). *Метод ‘Шест мислеци шапки’ на де Боно*. Нова Визия. <https://www.novavizia.com/metod-shest-misleshti-shapki-na-eduard-de-bono> // **Hristov, T.** (2007). *Metod ‘Shest misleshti shapki’ na de Bono*. Nova Viziya. <https://www.novavizia.com/metod-shest-misleshti-shapki-na-eduard-de-bono/>

Kwon, H., & Lee, Y. (2025). “A Meta-Analysis of STEM Project-Based Learning on Creativity”. *STEM Education*, 5(2), 275-290. DOI: 10.3934/steme.2025014

Project Management Institute. (2017). *A Guide to the Project Management Body of Knowledge* (PMBOK® Guide) – 6th ed. Newtown Square, PA: PMI.

Prepodavame.bg. (2021). „Подход ‘Шест мислеци шапки’ в образованието“. (онлайн ресурс)

Visualmodo Design Blog. (2024). “4 Uses of Mind Maps to Improve Your Design Process”. (онлайн статия)

House of Marketers. (2023). “Mind Mapping for Marketing Campaigns”. (онлайн статия)

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10963223/>

<https://aimspress.com/article/e0692a8bed7>